

Vergaderjaar 2023–2024

31 865

Verbetering verantwoording en begroting

36 410 IX

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2024

Nr. 237

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 september 2023

Bij deze bied ik uw Kamer de Miljoenennota 2024 en de ontwerpbegrotingen 2024 aan.

Op 5 september jl. heeft Kamerlid Paternotte een verzoek ingediend de Kamer te informeren over de begrotingsbehandelingen en de mogelijke gevolgen voor het niet tijdig autoriseren van nieuw beleid (Handelingen II 2022/23, nr. 105, item 7). In deze brief informeer ik uw Kamer over de regelgeving en de gevolgen daarvan voor nieuw beleid in het algemeen. Daarnaast bied ik u hierbij, mede namens mijn collega's in het kabinet, de brieven aan met nieuw beleid in de andere ontwerpbegrotingen. Voor mijn eigen departement heb ik dit opgenomen in deze brief. Tevens ga ik in deze brief in op het verzoek van Kamerlid Omtzigt met betrekking tot de uiterste data voor de behandeling van de begrotingen voor de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebondenbudget vanwege de grote koopkrachtgevolgen en sociale zekerheid van mensen.

Nieuw beleid

Met het autoriseren van de ontwerpbegrotingen oefent het parlement haar budgetrecht uit. De Comptabiliteitswet 2016 stelt in artikel 2.25 dat nieuw beleid dat ten grondslag ligt aan de ontwerpbegrotingen niet uitgevoerd mag worden voordat de Staten-Generaal heeft ingestemd. Om te zorgen dat nieuw beleid in werking kan treden op 1 januari 2024 is het belangrijk dat uw Kamer en de Eerste Kamer de ontwerpbegrotingen 2024 vóór het Kerstreces (22 december tot en met 15 januari 2024) behandelt en autoriseert. De inhoud van deze brief en de bijgevoegde brieven kunt u gebruiken voor uw overweging welke ontwerpbegrotingen u voor het verkiezingsreces wilt behandelen.

Wat beleid is en wat daarvan nieuw is, is niet duidelijk gedefinieerd in de Comptabiliteitswet. In de brieven zijn zo goed mogelijk op hoofdlijnen per

begrotingshoofdstuk de wijzigingen opgenomen. Hieronder vallen onder andere de nieuwe maatregelen die in 2024 starten, zoals de invulling van de kabinetsreactie op de Parlementaire Enquête Groningen Aardgaswinning en het voortzetten van beleid dat eind 2023 of in 2024 zou aflopen, zoals het programma schoolmaaltijden. Verder is beleid dat in 2023 is gestart en in 2024 wordt vervolgd en door uw Kamer met de 1^e suppletoire begroting 2023 is geautoriseerd, beschouwd als lopend beleid. Herschikkingen, overboekingen tussen begrotingshoofdstukken en kasschuiven zijn, vanwege het omvangrijke aantal, niet volledig opgenomen in de bijgaande overzichten.

De grootste mutaties in absolute en relatieve termen in de voorliggende ontwerpbegrotingen betreffen de koopkrachtbesluitvorming, middelen ten behoeve van de hersteloperaties toeslagen en voor het klimaat. Dit betreft de volgende begrotingen:

- Bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties betreft het voornamelijk investeringen voor klimaat, de beleidsmatige verhoging van de huurtoeslag vanuit de koopkrachtbesluitvorming en de woningbouwimpuls.
- Bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid betreft het vooral de verhoging van de WKB vanuit de koopkrachtbesluitvorming.
- Bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat betreft het met name investeringen voor klimaat. Tevens staan op deze begroting de middelen voor de hersteloperatie Groningen.
- De begroting van het Ministerie van Financiën bevat de uitgaven voor de hersteloperatie toeslagen.

Uiteraard is ook op andere begrotingen sprake van mutaties. Deze zijn kleiner in budgettaire omvang, maar kunnen voor het doel of de groep om wie het gaat van belang zijn. Voorbeelden hiervan zijn de schoolmaaltijden (OCW), de pandemische paraatheid (VWS), humanitaire hulp (BHOS) en intensiveren bewaken en beveiligen (J&V). Voor een gedetailleerder overzicht per begroting verwijs ik u naar de brieven van de vakministers in de bijlage.

Overzicht Ministerie van Financiën

Voor mijn eigen departement zijn in de Ontwerpbegroting IX 2024 de volgende belangrijke nieuwe uitgaven opgenomen.

Nieuwe beleidsmatige uitgaven 2024 (bedrag x € 1.000)		
	Artikel	2024
1) Verbeteren dienstverlening Belastingdienst (POK)	1	85.558
2) Compensatiemiddelen FSV/MSNP	1	50.000
3) Verhoging IV-dagen Belastingdienst	1	26.489
4) Modernisering OB-landschap	1	7.682
5) Hersteloperatie toeslagen: Ex-partnerregeling	13	30.540
6) Hersteloperatie toeslagen: Schuldhulpverleningsaanbod voor jongeren onder de kindregeling	13	30.000
7) Hersteloperatie toeslagen: Kwijtschelden private schulden	13	20.980
8) Verbeteren dienstverlening Toeslagen (POK)	13	20.674
9) Hersteloperatie toeslagen: Poule schade-expertise	13	8.785

Nieuwe beleidsmatige uitgaven 2024 (bedrag x € 1.000)		
10) Hersteloperatie toeslagen: IPW/doorbraakmethode	13	8.208
11) Overige mutaties	div	3.828

Artikel 1 Belastingen (1 t/m 4)

1 Verbeteren dienstverlening Belastingdienst (POK)

Naar aanleiding van het rapport «Ongekend onrecht» van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) zijn middelen beschikbaar gesteld (Kamerstuk 35 510, nrs. 2 en 3). Vanuit de envelop «Dienstverlening» zijn eerder in 2021 middelen overgeheveld naar de Belastingdienst voor de jaren 2021–2023. Om de plannen door te zetten wordt circa € 86 mln. per jaar vanaf 2024 overgeheveld naar de Belastingdienst. Deze middelen komen onder andere ten gunste aan Stella teams, fysieke loketten en de Belastingtelefoon. Als de overheveling later dan 1 januari 2024 wordt geaccordeerd, dan kan de verbetering van de dienstverlening mogelijk pas later gerealiseerd worden.

2 Compensatiemiddelen FSV/MSNP

In de Kamerbrief van 4 november 2022 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitwerking van het tegemoetkomingsbeleid Fraude Signalering Voorziening (FSV) en Minnelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen (MSNP) (Kamerstuk 31 066, nr. 1131), «Uitwerking beleid tegemoetkoming FSV». Met de huidige inzichten zal het zwaartepunt van de compensatie plaatsvinden in 2024. Hiervoor waren in een eerder stadium middelen gereserveerd. Van dit budget wordt € 30 mln. van 2023 naar 2024 geschoven (op de Aanvullende Post) en wordt € 50 mln. in 2024 overgeheveld van de Aanvullende Post naar artikel 1 Belastingen van de Financiënbegroting. Als de overheveling van € 50 mln. in 2024 later dan 1 januari 2024 wordt geaccordeerd, dan kan de compensatie mogelijk vertraging oplopen.

3 Verhoging IV-dagen Belastingdienst

Het budget voor externe inhuur van de Belastingdienst wordt verhoogd om de groei naar 640.000 IV-dagen per 2025 te kunnen realiseren. Deze ambitie is noodzakelijk om politieke wensen en fiscale maatregelen sneller te kunnen invoeren en het landschap toekomstbestendig te maken. Als dit beleid later dan 1 januari 2024 in uitvoering wordt genomen dan kan de groei mogelijk pas later gerealiseerd worden.

4 Modernisering OB-landschap

De Belastingdienst moet de verouderde IT-systemen voor de omzetbelasting (OB) moderniseren om het doorvoeren van verbeteringen en nieuwe belastingregels zonder risico op systeemcrashes weer mogelijk te maken. Als dit beleid later dan 1 januari 2024 in uitvoering wordt genomen dan kan de modernisering mogelijk pas later gerealiseerd worden.

Artikel 13 Toeslagen (5 t/m 10)

Voor alle ondergenoemde onderwerpen geldt dat als de parlementaire autorisatie van de Financiënbegroting later dan 1 januari 2024 plaatsvindt, de uitvoering van het onderliggende beleid mogelijk uitgesteld moet

worden tot het moment van autorisatie en het beleid pas later kan worden gerealiseerd.

5 Hersteloperatie toeslagen: Ex-partnerregeling

Betreft de overheveling van middelen van de Aanvullende Post naar de Financiënbegroting ten behoeve van de ex-partnerregeling (herijking van bestaande regeling). Alle inspanningen zijn er in 2023 overigens op gericht om zo spoedig mogelijk te beginnen met de uitvoering van deze regeling.

6 Hersteloperatie toeslagen: Schuldhulpverleningsaanbod voor jongeren onder de kindregeling

Opvraag van de Aanvullende Post reservering voor de hersteloperatie toeslagen (ondersteuning door gemeente) ter dekking van het schuldhulpverleningsaanbod voor jongeren onder de kindregeling (motie van het lid Kat c.s., Kamerstuk 31 066, nr. 1151).

7 Hersteloperatie toeslagen: Kwijtschelden private schulden

Betreft de overheveling van middelen van de Aanvullende Post naar de Financiënbegroting ten behoeve van het kwijtschelden van private schulden (herijking van bestaande regeling).

8 Verbeteren dienstverlening Toeslagen (POK)

Vanuit de POK-gelden zijn voor de jaren 2021–2023 middelen toegekend aan Dienst Toeslagen voor het intensiveren van de fysieke dienstverlening (zelf en door derden, zoals gemeenten en intermediairs), de inzet van Persoonlijk Begeleiden en specifieke maatregelen gericht op de verdere versterking van de menselijke maat in onze gehele uitvoering, door o.a. meer burgergerichte dienstverlening vanuit signalen en analyse. Met de POK-gelden is hiervoor de vaste personele capaciteit bij Dienst Toeslagen uitgebreid en is voorzien in materiële budgetten voor onder andere IV ondersteuning en burgeronderzoeken. Met het herijkte bestedingsplan worden de middelen vanaf 2024 overgeheveld van de Aanvullende Post naar de Financiënbegroting.

9 Hersteloperatie toeslagen: Poule schade-expertise

Geduceerden kunnen via deze voorziening een (letsel)schade-expert een schadestaat laten opstellen. Deze schadestaat geeft inzicht in hun werkelijke schade en kan worden gebruikt om een onderbouwde keuze te maken voor een vervolg en goed voorbereid het vervolgtraject te doorlopen. Betreft nieuw beleid naar aanleiding van een motie van de Kamer¹.

10 Hersteloperatie toeslagen: IPW/doorbraakmethode

Het Instituut voor Publieke Waarden (IPW) helpt, aanvullend op de brede ondersteuning die gemeenten bieden, ernstig geduceerden die in hun herstel vastlopen en behoefte hebben aan maatwerkoplossingen. Betreft de keuze om beleid uit voorgaande jaren door te zetten.

¹ Kamerstuk 31 066, nr. 1177, Motie van het lid Azarkan c.s. over een voorziening treffen waarmee geduceerde ouders schade-experts kunnen inhuren.

Dit betreft onder andere de aanloopkosten van de MRB (Motorrijtuigenbelasting) Plus. Het gaat om kosten die gemaakt moeten worden in 2024 om Betalen Naar Gebruik (MRB Plus) te kunnen invoeren. Ook betreft het de uitbreiding van de rechtsbijstandregeling voor de hersteloperatie toeslagen.

Toeslagen en koopkrachtbesluitvorming

Lid Omtzigt heeft op 5 september jl. gevraagd naar de uiterste data voor de behandeling van de begrotingen voor de huurtoeslag, de zorgtoeslag en het kindgebondenbudget vanwege de grote koopkrachtgevolgen en sociale zekerheid van mensen.

De Dienst Toeslagen moet uiterlijk 15 oktober 2023 duidelijkheid hebben over de aanpassing van de parameters (hoogte van de toeslagbedragen over toeslagjaar 2024 zoals aangekondigd in de begrotingen van SZW, BZK en VWS). Alleen dan kan de Dienst in december 2023 het juiste toeslagbedrag als voorschot voor januari 2024 uitkeren. De Dienst moet dus altijd anticiperend werken. Als de Dienst het juiste bedrag later moet uitkeren, dan komt daar een correctie bij. Dit vraagt extra administratieve handelingen. Voor mensen die recht hebben op het geld is deze situatie onwenselijk omdat ze het juiste bedrag niet op tijd krijgen en dus ook niet weten waar ze aan toe zijn. Dit leidt tot een toename van interactie tussen burgers en Dienst Toeslagen, zeker omdat de inhoud van de begrotingsvoornemens van opdrachtgevers met Prinsjesdag al wordt gepresenteerd en de begunstigende maatregelen breed bekend worden gemaakt. Op het moment dat Dienst Toeslagen grote volumes toeslagen moet herberekenen ontstaan uitvoeringsrisico's, die gepaard gaan met additionele uitvoeringskosten en die worden versterkt door schaarse capaciteit. Bovendien ontstaat richting het voorjaar een samenloop met de aangifte-campagne van de Belastingdienst, waarin dergelijke wijzigingen niet mogelijk zijn vanwege een te hoge druk op de dienstverleningskanalen.

Het is daarom van belang voor Dienst Toeslagen dat het Belastingplan (waarin de veranderingen in de toeslagen in het kader van de koopkrachtbesluitvorming middels materiële wetten zijn gebundeld) en de supplementaire begrotingen Prinsjesdag van BZK en SZW, die hieraan ten grondslag liggen, voor eind november 2023 door het parlement worden behandeld en vastgesteld. Zo kunnen vanaf december 2023 de juiste toeslagen tijdig en rechtmatig worden uitgekeerd aan de mensen.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag